MALTA

CIVIL COURT
FIRST HALL
(CONSTITUTIONAL JURISDICTION)

HON. MR. JUSTICE
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Sitting of the 10 th July, 2006

Rikors Number. 21/2005

Joseph Emanuel u Carmen konjuġi Ruggier

Versus

Joseph Oliver Ruggier f'ismu proprju u għal *S.O.C.& K. Ltd*, u l-Avukat Ġenerali

F'din il-kawża r-rikorrenti qegħdin jitolbu rimedju għax qegħdin igħidu illi, fi proċeduri ġudizzjarji li wasslu għal sentenza ta' żgumbrament mogħtija kontra tagħhom, huma ma ngħatawx smigħ xieraq minn tribunal imparzjali u indipendenti, bi ksur tal-jedd fondamentali tagħhom imħares taħt l-art. 6 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali [" il-Konvenzjoni"] u taħt l-art. 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta ["il-Kostituzzjoni"]; qegħdin igħidu wkoll illi nkiser il-jedd tagħhom għat-tgawdija tal-proprjetà tagħhom, imħares taħt l-art. 1 ta' l-Ewwel Protokoll tal-

Konvenzjoni [“l-Ewwel Protokoll”] u l-art. 37 tal-Kostituzzjoni.

Ir-rikorrenti fissru illi b’kuntratt tat-8 ta’ Lulju 1980 fl-atti tan-Nutar George Bonello Du Puis huma kienu kisbu mingħand l-intimat Joseph Oliver Ruggier, b’ċens ta’ ħamsa u tletin lira (Lm35) fis-sena, id-dar b’*garage* magħha fi triq ġdida — illum Triq l-Għenba — li tagħti fi Triq Santa Caterina, Ħ’Attard. Il-fond kien fi stat ta’ ġebel u saqaf u kien tlesta mir-rikorrenti.

Ħafna snin wara li sar il-kuntratt, fl-1994, is-soċjetà intimata *S.O.C.& K. Ltd* fetħet kawża kontra r-rikorrenti għall-ħlas ta’ arretrati ta’ ċens u biex il-qorti tgħid illi ċ-ċens inħall; kienu saru wkoll żewġ ittri uffiċjali: waħda fit-23 ta’ Settembru 1993 u oħra fis-7 ta’ Marzu 1994.

Iż-żewġ ittri uffiċjali kienu saru biss kontra r-rikorrent Joseph Emanuel Ruggier; ir-rikorrenti Carmen Ruggier, martu, qatt ma kienet imsejħa biex tħallas iċ-ċens qabel ma nfetħet il-kawża.

B’sentenza ta’ l-14 ta’ Novembru 1994 fl-ismijiet **Joseph Oliver Ruggier *proprio et nomine versus* Joseph Emanuel Ruggier**, mogħtija fil-kontumaċja tar-rikorrenti (hemm konvenuti), il-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili ħallet il-kuntratt fuq imsemmi ta’ ċens perpetwu, ordnat lir-rikorrenti joħorġu mill-fond fi żmien tliet xhur mis-sentenza, u ikkundannathom iħallsu mija u ħamsa u sebgħin lira (Lm175) bħala arretrati ta’ ċens.

Ir-rikorrenti iżda jgħidu illi huma qatt ma kienu notifikati bl-atti tal-kawża, u kien għalhekk li qatt ma ressqu l-eċċezzjonijiet tagħhom. Igħidu wkoll illi mill-atti ma jidher li saret ebda notifika lir-rikorrenti Carmen Ruggier, waqt illi, għalkemm mill-atti jidher li saret notifika bil-posta lil Joseph Emanuel Ruggier, fil-fatt kopja taċ-ċitazzjoni ġiet f’idejh ħafna żmien — aktar minn ħames snin — wara, u t-tnejn li huma ma kienu jafu xejn bil-proċeduri li kienu qegħdin jitmexxew kontra tagħhom, tant illi, ukoll wara li, bla ma kienu jafu, ingħatat kontriehom is-sentenza ta’ l-1994, huma xorta baqgħu jagħmlu spejjeż u xogħlijiet fid-dar.

Fis-6 t’Ottubru 2000, sew wara li għaddew ħames snin fuq is-sentenza, il-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili kienet mitluba tawtorizza l-eżekuzzjoni tas-sentenza. Qabel ma saret dik it-talba, ir-rikorrenti qatt ma ħallsu u qatt ma kienu mitluba

jħallsu l-ispejjeż ta' l-ewwel kawża jew l-arretrati, kif kienu marbuta li jagħmlu taħt is-sentenza, u kien biss f'dak il-waqt li saru jafu bil-kawża u s-sentenza. Għalhekk fl-4 ta' Ġunju 2001, biċ-ċitazzjoni numru 1007/2001 fl-ismijiet **Joseph Emanuel Ruggier *et versus* Joseph Oliver Ruggier *et***, huma talbu ritrattazzjoni tal-kawża.
Fil-21 ta' Marzu 2002 il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili awtorizzat l-eżekuzzjoni tas-sentenza għalkemm kienet saret talba għal ritrattazzjoni. Imbagħad, b'sentenza tad-19 ta'Jannar 2004, ċaħdet it-talba għal ritrattazzjoni għax it-talba kienet saret aktar minn ħames snin wara li ngħatat l-ewwel sentenza. Id-dikriet li awtorizza l-eżekuzzjoni kien konfermat fl-appell fl-1 ta' Frar 2005.
Ir-rikorrenti jgħidu illi s-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994 inkisbet bi ksur tal-jedd tagħhom għal smigħ xieraq. Ma kinux jafu bil-proċeduri kontriehom, u saru jafu bihom snin wara, tant illi meta fittxew ritrattazzjoni ntlaqgħu bl-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ta' ħames snin, u għalhekk baqgħu mingħajr rimedju biex iwaqqgħu s-sentenza miksuba kontriehom. Dan kollu juri biċ-ċar illi nkisru l-jedd fondamentali tagħhom għal smigħ xieraq imħares taħt l-art. 6 tal-Konvenzjoni u l-art. 39 tal-Kostituzzjoni, u wkoll il-jedd għat-tgawdija ta' ħwejjiġhom imħares taħt l-art. 1 ta' l-Ewwel Protokoll u l-art. 37 tal-Kostituzzjoni billi ġew imċaħħda minn ħwejjiġhom mingħajr kumpens.
Għalhekk ir-rikorrenti talbu illi din il-qorti tgħid illi bil-proċeduri u bis-sentenzi msemmija fuq, l-aktar dik ta' l-14 ta' Novembru 1994, inkisru l-jeddijiet fondamentali tagħhom kif imfisser fuq. Talbu għalhekk illi l-qorti tagħtihom kull rimedju xieraq u meħtieġ sabiex jagħmel tajjeb għall-ksur, billi, fost ħwejjeġ oħra, tħassar is-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994. Talbu wkoll l-ispejjeż.
L-Avukat Ġenerali wieġeb fis-26 ta' Mejju 2005 u ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:
1. din il-proċedura hija frivola u vessatorja għax maħsuba biex ittawwal il-proċeduri billi l-atti juru illi r-rikorrenti kienu notifikati bil-proċeduri li kien hemm kontriehom;
2. il-proċedura hija abbuż mill-proċess ġudizzjarju u tal-proċedura kostituzzjonali għax ir-rikorrenti qegħdin jinqdew biha biex issir reviżjoni, fit-tielet istanza, ta' diversi

sentenzi u dikrieti biex ir-rikorrenti fl-aħħar jilħqu l-ħsieb tagħhom li jaqilbu s-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994; iżda r-rikorrenti setgħu kienu attivi fil-proċedura li wasslet għal dik is-sentenza imma ma kinux;

3. ir-rikorrenti setgħu, f'kull stadju tal-proċeduri kontriehom, jitolbu li ssir referenza kostituzzjonali taħt l-art. 46(3) tal-Kostituzzjoni, iżda dan ma sarx; għalhekk ir-rikorrenti kellhom rimedju ieħor taħt l-art. 46(2) tal-Kostituzzjoni li setgħu inqdew bih iżda dan ma għamluhx, u l-qorti għal din ir-raġuni għandha tieqaf tisma' din il-kawża;

Dawn l-ewwel tliet eċċezzjonijiet kienu miċħuda b'sentenza tat-12 ta' Diċembru 2005.

4. ir-rikorrenti għandhom igħidu b'mod ċar liema parti ta' l-art. 39 tal-Kostituzzjoni u ta' l-art. 6 al-Konvenzjoni qegħdin igħidu li nkisru u b'liema fatti speċifiċi;

5. ma kien hemm ebda ksur tad-dritt fondamentali għal smigħ xieraq, la taħt il-Kostituzzjoni u lanqas taħt il-Konvenzjoni, għax ir-rikorrenti kienu mgħarrfa bil-proċeduri kontriehom f'kull stadju u hekk ingħataw opportunità sħiħa li jieħdu sehem attiv fihom, u li jkollhom smigħ u smigħ xieraq, iżda huma naqsu milli jagħmlu dan — forsi xjentement — u issa ma jistgħux jilmentaw li ma kellhomx smigħ xieraq;

6. ma hemm ebda ksur tad-dritt għall-proprjetà taħt l-art. 1 ta' l-Ewwel Protokoll u l-art. 37 tal-Kostituzzjoni għax dawn l-artikoli ma jgħoddux għall-każ tallum: l-art. 37(2)(*b*), (*f*) u (*h*) tal-Kostituzzjoni jgħidu illi l-art. 37 ma jgħoddx fejn il-proprjetà tittieħed minħabba obbligi ġejjin minn kuntratt jew minħabba ksur ta' liġi jew minħabba ordni tal-qorti, u l-art. 1 ta' l-Ewwel Protokoll ukoll jipprovdi għal din l-eċċezzjoni;

7. bla preġudizzju għall-eċċezzjoni ta' qabel din, irid jiġi determinat ta' min hi l-proprjetà sabiex ikun magħruf jekk kienx hemm teħid ta' proprjetà mingħajr kumpens; din l-eċċezzjoni qiegħda titressaq għax ir-rikorrenti issa qegħdin igħidu illi l-kuntratt tat-8 ta' Lulju 1980 hu kuntratt ta' bejgħ ta' proprjetà biċ-ċens fuqha iżda fi proċeduri oħrajn li saru qabel qalu illi l-kuntratt kien ta' kostituzzjoni ta' ċens;

8. dwar notifiki li r-rikorrenti jgħidu li ma sarux, għandhom isiru dawn l-osservazzjonijiet li juru illi r-

rikorrent kien mgħarraf bil-proċeduri iżda b'negliġenza jew b'għażla ma għamel xejn dwarhom:

a. hemm żewġ ittri uffiċjali kontra r-rikorrenti, it-tnejn notifikati lir-rikorrent iżda waħda mħollija f'idejn ibnu, u t-tnejn jidhru notifiki validi; ma jidhirx illi r-rikorenti għamel xi ħaġa dwar dawn l-ittri uffiċjali;

b. ir-rikorrenti kien notifikat għall-inqas bl-avviż tas-smigħ tal-kawża 749/1994; għalkemm jista' jkun illi ma' l-avviż ma kienx notifikat ukoll bl-inkartament sħiħ, madankollu xorta seta' serva biex iwissi lir-rikorrent li kien hemm xi proċeduri għaddejjin li jinteressaw lilu, u kien imissu għamel dak li kien meħtieġ, u mhux jagħżel li ma jagħmel xejn;

c. ma kienx meħtieġ illi r-rikorrenti l-oħra, Carmen Ruggier, tkun notifikata wkoll, għallinqas bil-proċeduri bikrija, għax il-kuntratt sar ma żewġha biss u hi ma kinitx parti fih;

9. f'kull każ ma kien hemm ebda ksur tad-drittijiet fondamentali tar-rikorrenti, la taħt il-Kostituzzjoni u lanqas taħt il-Konvenzjoni, u għalhekk it-talbiet tagħhom għandhom jiġu miċħuda.

L-intimati Joseph Oliver Ruggier u s-soċjetà *S.O.C.& K Ltd* wieġbu fis-26 ta' Mejju 2005 u effettivament qalu illi ma kienx hemm ksur tal-jeddijiet fondamentali tar-rikorenti (i) għax dawn kienu notifikati bil-proċeduri kontriehom u (ii) għax dan ma hux każ ta' teħid ta' proprjetà iżda każ ta' esekuzzjoni ta' sentenza li ngħatat taħt il-liġi u li biha s-sid — l-intimati stess — ingħata l-fakoltà li jieħu lura l-proprjetà tiegħu.

Ressqu wkoll l-eċċezzjoni illi r-rikors sar ħażin għax ma jgħidx illi sar quddiem din il-qorti fis-sede kostituzzjonali tagħha.

Din l-aħħar eċċezzjoni hija ħażina, u nistgħu neħilsu minnha min issa stess, għax l-art. 46 tal-Kostituzzjoni u l-art. 4 ta' l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea jagħtu ġurisdizzjoni biex tisma' u taqta' kawżi dwar allegazzjoni ta' ksur ta' drittijiet fondamentali lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili bla ma joħolqu xi "sede" speċjali ta' din il-qorti biex tisma' kawżi bħal dawn.

Ngħaddu mela biex inqisu l-meritu tal-kawża.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża ġraw hekk:

Ir-rikorrenti kellhom l-utli dominju għal dejjem ta' dar u *garage* fi Triq Santa Caterina, Ħ'Attard, u s-soċjetà intimata *S.O.C.& K. Ltd* kellha d-dirett dominju. Billi r-rikorrenti kienu waqgħu lura fil-ħlas taċ-ċens, is-soċjetà intimata u l-intimat Ruggier *proprio* kienu fetħu kawża fl-ismijiet **Joseph Oliver Ruggier *proprio et nomine versus* Joseph Emanuel Ruggier *et*** (ċitazzjoni numru 749/1994) għall-ħlas ta' l-arretrati u għall-ħall ta' l-enfitewsi taħt l-art. 1517 tal-Kodiċi Ċivili. Ir-rikorrenti ma ressqux eċċezzjonijiet u ma dehrux għas-smigħ tal-kawża, u għalhekk il-qorti, b'sentenza mogħtija fl-14 ta' Novembru 1994, ħallet l-enfitewsi.

L-intimati ma fittxewx l-esekuzzjoni tas-sentenza qabel ma għaddew ħames snin u għalhekk, b'rikors numru 2316/2000 tas-6 t'Ottubru 2000 magħmul taħt l-art. 258 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, talbu illi l-qorti tagħtihom is-setgħa li jiksbu l-esekuzzjoni. Il-qorti laqgħet it-talba b'dikriet mogħti fil-21 ta' Marzu 2002. Ir-rikorrenti appellaw minn dak id-dikriet iżda l-Qorti ta' l-Appell, b'sentenza mogħtija fl-1 ta' Frar 2005, ċaħdet l-appell.

Ir-rikorrenti fittxew ukoll, bi proċeduri ta' ritrattazjoni mibdija b'ċitazzjoni fl-ismijiet **Joseph Emanuel Ruggier *et versus* Joseph Oliver Ruggier *proprio et nomine*** (ċitazzjoni numru 1007/2001), illi l-kawża maqtugħa bis-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994 tinstema' mill-ġdid, wara li titħassar dik is-sentenza. Il-qorti iżda, b'sentenza mogħtija fid-19 ta' Jannar 2004, ċaħdet it-talba billi saret aktar minn ħames snin wara li kienet inqatgħet il-kawża li r-rikorrenti kienu qegħdin ifittxu li tinstema' mill-ġdid.

Ir-rikorrenti issa qegħdin bil-proċeduri tallum ifittxu rimedju kostituzzjonali għax qegħdin igħidu illi fil-kawża maqtugħa bis-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994 ma ngħatawx smigħ xieraq għax huma, billi ma kinux mgħarrfa b'dik il-kawża qabel ma nqatgħet u s-sentenza saret *res iudicata*, ma setgħux jidhru biex jinstemgħu f'dawk il-proċeduri, u hekk bla ma huma kellhom fakoltà li jinstemgħu ingħatat sentenza li ċċaħħadhom mill-proprjetà tagħhom.

Jekk toqgħod biss fuq l-atti tal-kawża mibdija biċ-ċitazzjoni numru 947/1994, jidher illi r-rikorrent Joseph Emanuel Ruggier kien notifikat — għallinqas bl-avviż tas-smigħ —

fis-16 ta' Lulju 1994, fi żmien utli qabel is-smigħ tal-kawża, li sar fl-14 ta' Novembru 1994.

Kif ġà qalet din il-qorti fis-sentenza tagħha tat-12 ta' Diċembru 2005 dwar l-ewwel tliet eċċezzjonijiet ta' l-Avukat Ġenerali, li kieku, waqt is-smigħ ta' kawża, jirriżulta illi waħda mill-partijiet, għalkemm notifikata bl-avviż tas-smigħ, ma kinitx notifikata bl-atti kollha, dik kienet tkun raġuni tajba biex il-qorti tħassar dak li jkun sar sa dak il-waqt u tordna illi l-kawża terġa' tibda tinstema' wara illi tkun saret in-notifika. Konsiderazzjonijiet oħra jgħoddu iżda jekk in-nuqqas ta' notifika jitqajjem wara illi l-kawża tkun inqatgħet, għax jekk parti li, għalkemm ma tkunx notifikata bl-atti kollha, tkun taf bil-kawża, tħalli dik il-kawża timxi u tinqata' bla ma tgħid xejn dwar in-nuqqas ta' notifika, tkun imxiet b'nuqqas kbir ta' għaqal u, jekk imbagħad tqajjem il-kwistjoni ta' nuqqas ta' notifika wara li l-kawża tkun inqatgħet, tkun ukoll qiegħda tabbuża mill-proċess ġudizzjarju. Fil-każ tallum, jekk tassew ir-rikorrent kien notifikat bl-avviż tas-smigħ, kien imissu deher għas-smigħ tal-kawża u hemmhekk kien jingħata rimedju għan-nuqqas ta' notifika ta' l-atti l-oħra. Jekk, minkejja n-notifika ta' l-avviż tas-smigħ, ma deherx, mela *imputet sibi* għal dak li ġara wara, u lanqas ma jkun jista' jilmenta dwar ksur tal-jedd għall-proprjetà, għax it-teħid ta' proprjetà mingħand min, bis-saħħa ta' sentenza ta' qorti, ma għandux jedd għaliha ma hijiex ksur tal-jedd għall-proprjetà iżda anzi ħarsien tal-jedd ta' dak li lilu tmiss dik il-proprjetà.

L-argument tar-rikorrenti, iżda, huwa proprju illi minkejja dak li tgħid ir-riferta huma ma ġew notifikati b'xejn, imqar bl-avviż tas-smigħ, u għalhekk is-sentenza li ngħatat kontriehom ma tiswiex.

Għalkemm il-kwistjoni jekk in-notifika saritx jew le jkollha konsegwenzi determinanti għal din il-kawża, għax fuqha jiddependi jkunx inkiser il-jedd għal smigħ xieraq jew le, din il-qorti hija tal-fehma illi stħarriġ fattwali dwar jekk saritx in-notifika ma għandux issr fi proċeduri kostituzzjonali iżda fi proċeduri taħt il-liġi ordinarja, imqar jekk dawk il-proċeduri, għalkemm taħt il-liġi ordinarja, ikunu fihom infushom ta' natura straordinarja. Fil-fatt il-liġi ordinarja tagħti rimedju, bil-proċedura straordinarja tar-ritrattazzjoni, lil min igħid illi ma kienx notifikat bi proċeduri

ġudizzjarji kontra tiegħu. Fil-każ tallum, iżda, ir-rikorrenti ma jistgħux jinqdew b'dak ir-rimedju għax is-sentenza li jkollha titwarrab biex il-kawża tinstema' mill-ġdid inqatgħet aktar minn ħames snin qabel ma r-rikorrenti saru jafu bil-kawża, u għalhekk ir-rimedju tar-ritrattazjoni hu magħluq għalihom minħabba f'dak li jgħid l-art. 818(2) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili: "Ma tista' tintalab f'ebda każ ritrattazzjoni wara li jgħaddu ħames snin minn meta tkun ingħatat l-ewwel sentenza".

L-art. 818(2) ċaħħad lir-rikorrenti mill-opportunità li juru li s-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994 ingħatat bla ma tħares il-prinċipju *audi alteram partem*, u kien għalhekk li fittxew rimedju kostituzzjonali. Li jkun meħtieġ f''kull każ biex jingħata rimedju, sew li kieku kien possibbli għar-rikorrenti li jitolbu ritrattazzjoni taħt il-liġi ordinarja u sew biex din il-qorti fil-proċeduri tallum tgħid illi ma ngħatawx smigħ xieraq u tħassar is-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994, hu illi ssir il-prova fattwali illi n-notifika ma saritx. Effettivament, f'kull każ tkun qiegħda ssir proċedura *in rescindendo* biex turi illi seħħ dak li jgħid l-art. 811(*b*) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Lil din il-qorti, iżda, ma jidhrilhiex li tkun proċedura u organizzazzjoni ġudizzjarja tajba u effiċjenti dik li tagħti rimedju effettivament ikun dak ta' ritrattazzjoni fejn il-proċedura *in rescindendo* ssir taħt il-liġi ordinarja meta l-kawża li jkun qiegħed jintalab is-smigħ tagħha mill-ġdid tkun inqatgħet anqas minn ħames snin qabel, u fejn dik il-proċedura ssir taħt il-Kostituzzjoni meta l-kawża tkun inqatgħet aktar minn ħames snin qabel. Għaldaqstant, ma jidhrilhiex illi huwa l-każ li jingħata r-rimedju li qegħdin jitolbu r-rikorrenti, *i.e.* illi tgħid illi s-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994 ingħatat bi ksur tad-dritt tagħhom għal smigħ xieraq u għalhekk tħassar dik is-sentenza. Billi iżda għandha s-setgħa li "tagħmel dawk l-ordnijiet, toħroġ dawk l-atti u tagħti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tiżgura t-twettiq ta' kull waħda mid-disposizzjonijiet" li jħarsu d-drittijiet fondamentali, u billi għall-ħarsien u t-twettiq tal-jedd tar-rikorrenti għal smigħ xieraq huwa meħtieġ illi jkollhom opportunità li juru illi ma kinux notifikati bil-proċeduri li kienu saru u nqatgħu kontriehom, tipprovdi billi terġa' tqiegħed lill-partijiet fil-pożizzjoni li kienu fiha qabel ma r-rikorrenti ippreżentaw

iċ-ċitazzjoni fl-ismijiet **Joseph Emanuel Ruggier *et versus*** **Joseph Oliver Ruggier *proprio et nomine*** (ċitazzjoni numru 1007/2001), u tqegħedhom ukoll fil-pożizzjoni li kienu fiha meta kienu għaddew biss erba' snin u għaxar xhur wara s-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994, biex hekk ir-rikorrenti jkollhom xahrejn oħra millum biex jerġgħu jressqu talba ġudizzjarja taħt l-art. 811(*b*) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għas-smigħ mill-ġdid tal-kawża maqtugħa bis-sentenza ta' l-14 ta' Novembru 1994.

Il-kawża tallum hija differita *sine die* u terġa' titqiegħed fuq il-lista, fuq talba ta' min mill-partijiet ikollu interess, biex jingħata kull provvediment li jibqa' meħtieġ u dwar l-ispejjeż wara li jkunu ntemmu finalment il-proċeduri ta' ritrattazzjoni jew wara li jkun għadda inutilment iż-żmien ta' xahrejn li qiegħed jingħata lir-rikorrenti.

< Final Judgement >

---------------------------------END---------------------------------